

РЕЦЕНЗИЯ

**на дисертационния труд
на Михал Сапфир**

*на тема: „Ефектите от реформата „Нов хоризонт“ върху
професионалното съзнание на детските учители в Израел“,*

**представен за придобиване на образователна и научна степен „доктор“,
по професионално направление 3.2. Психология,
Докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“,
към Катедра „Психология“**

**на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“,
с научен ръководител проф. д.п.н. Николай Колишев**

Автор на рецензията: проф. д-р Севджихан Ахмедова Еюбова
от Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“
(професионално направление 3.2. Психология /
Психология на развитието в детска и юношеска възраст)

1. Актуалност и значимост на разработеният в дисертационния труд проблем. Избраната тема за дисертационно проучване *„Ефектите от реформата „Нов хоризонт“ върху професионалното съзнание на детските учители в Израел“* е насочена към изследване на въздействието на образователната реформа „Нов хоризонт“ върху педагогическия, социално-психологическия и организационния аспект на професионалното съзнание на детските учители. За целта са формулирани следните задачи – разработване на теоретичен модел на професионалното съзнание на учителите; анализиране на организационните промени, настъпили в професионалната дейност на учителите, настъпили след реформата; определяне на критерии и показатели за въздействие, които да позволят разработването и прилагането на подходящ изследователски инструментариум; представяне и анализиране на резултатите от изследването в количествен и качествен план.

2. Структура и съдържание на представената дисертация. Дисертационният труд на Михал Сапфир е в обем от 196 страници, от тях 158 съставят основния текст, 22 са за използваната литература и 16 за приложение. Използваната литература включва 144 публикации на английски език и 45 – на иврит. Дисертационният труд е с класическа структура – включва увод, три глави, обобщение, заключение, списък с използвана литературата и две приложения. В *първата глава „Теоретичен модел на професионалното съзнание на личността“* се определя понятието „професионално съзнание“ и се характеризират компонентите на това явление. Във *втората глава „Същност на образователната реформа „Нов хоризонт“ в*

Изrael и организационните промени в системата на предучилищното образование“ се разглеждат причините за въвеждането на реформата, нейните основни положения и предизвиканите от нея организационни промени в системата на предучилищното образование. В *третата глава „Организация и методика на изследването. Представяне и анализ на резултатите“* се описват организационните параметри на изследването, определят се критериите и показателите, въз основа на които е конструиран изследователският инструментариум, описва се самият инструментариум, представят се и се анализират резултатите от изследването. Изследването е проведено в периода април – август 2018 г. чрез авторски въпросник със 159 детски учители, като 153 от тях са попълнили въпросник, а с 6 е проведено дълбочинно интервю. Въпросникът е разработен въз основа на система от критерии като: *Степен на удовлетвореност от реформата; Посока на въздействие на въведените с реформата промени; Одобрение на удължаването на заниманията в детската градина; Степен на одобрение за позитивното въздействие на срещите на групата; Степен на въздействие на реформата върху разработването на годишен работен план на детската градина; Степен на въздействие на реформата върху взаимодействието между детската градина и семейството; Отношение към промененото в резултат на реформата трудово възнаграждение на детските учители; Отношение към възможностите за професионално развитие.* В частта Приложения са представени авторският въпросник за детски учители (Приложение 1) и въпроси за провеждане на дълбочинно интервю (Приложение 2).

3. Приноси на дисертационния труд. Научният принос и теоретичното значение на дисертационното изследване се състоят в изясняване и изследване аспектите на професионалното съзнание, върху които оказват влияние реформите, извършвани в сферата на предучилищното образование.

4. Възможностите за практическо приложение на резултатите от дисертационното изследване:

- Практическият принос на дисертационното изследване се състои в осигуряването на информация за отношението на детските учители към промените, настъпили в тяхната професионална дейност в резултат на реформата „Нов хоризонт“.
- Разработен е инструментариум за изследване на педагогическите, социално-психологическите и организационните аспекти на професионалното съзнание на детските учители.

5. Автореферат и публикации, свързани с дисертационния труд. По темата на дисертацията са представени три самостоятелно публикувани статии. Представеният автореферат към дисертационния труд вярно и точно отразява съдържанието на дисертацията.

6. Критични оценки, забележки и препоръки. Препоръки, въпроси.

Забележките ми са към стилистичното оформление на

дисертацията и към начина на представяне на библиографията. Направените коментари не засягат същността и качествата на дисертационния труд.

7. Заключение. Представеният дисертационен труд, авторефератът, свързаните с темата 3 научни публикации, анализът на значимостта и съдържащите се научно-приложни приноси ми дават основание да предложа на членовете на Уважаемото научно жури, на Михал Сапфир да бъде присъдена образователна и научна степен „доктор” в професионално направление 3.2. „Психология”, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология”.

04.07.2023г.

Гр. Шумен

Рецензент:

Проф. д-р Севджихан А. Еюбова